

A bírálóbizottság értékelése

Mindenekelőtt ki kell emelni a tárgyválasztás fontosságát. Szombathy Zoltán műve jelentős vállalkozás: a magyar tudományban elsőként ad átfogó képet az afrikai iszlámról, annak fontosabb aspektusairól. Az iszlám szempontjából történő megközelítés egyben megkülönbözteti a disszertációt a magyar afrikanisták műveitől. Valódi tudományos eredmény mind az adatbőség, mind a mű szerkezete. Kimutatta, hogy az arab genealógiát Fekete-Afrikában egészen új kontextusokban és sajátos társadalmi célokra alkalmazzák. Meghatározta a különbségeket az afrikai muszlim népek közötti arab etnikai kötődésről.

A szerző társadalmi jelenségnek tekinti az iszlámot, ennek megfelelően egyenként tárgyalja egyes formáit (pl. vallás, művelődés, történelem stb.). Abból indul ki, hogy a fekete-afrikai iszlám vallásgyakorlásnak és társadalomnak számtalan olyan vonása van, amely a kontinens nagy részén hasonló képet mutat. Így a fekete-afrikai iszlámot egyetlen nagy egységként mutatja be. A téma első magyar nyelvű, nemzetközileg is versenyképes monográfiáját alkotta meg. Sikerének egyik oka a szerző nyelvtudása, a másik az iszlám kiemelkedő ismerete, a harmadik pedig a szerző empátiája, t.i., hogy belülről képes látni az afrikai muszlim közösségek életét. Figyelemreméltó, hogy az oszmán kultúra és vallási élet tanulmányozása során szereshető tapasztalatok sokszor megegyeznek a disszertáció következtetéseivel.

Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a szerző nem tárgyal mindent, például a vizuális kultúra és művészet, illetve a zene és irodalom csak hivatkozásban és egyéb vonatkozásban szerepel. Meg kellett volna indokolni Madagaszkár kihagyását, amely pedig társadalomtörténetileg tanulságos példa lehetne. A vártnál és lehetségesnél a disszertációban jóval kevesebb az etnográfia és szociálanropológia. A dolgozat néhány megállapításával sem lehet egyetérteni, mint például, hogy a muszlimok általában véve küzdöttek volna a rabszolgaság ellen.

A dolgozat egyik fő érdeme a hatalmas, több mint 500 tételes bibliográfia, jóllehet így is hiányzik néhány alapvető mű. A mű stílusa szabatos, nyelve és előadásmódja világos, jól követhető, tárgyyszerű, az átírások következetesek.